

Troisième salon de Madagascar

Auteur(s) : Rabearivelo, Jean-Joseph

Les folios

En passant la souris sur une vignette, le titre de l'image apparaît.

3 Fichier(s)

Citer cette page

Rabearivelo, Jean-Joseph , Troisième salon de Madagascar, 1933-01.
Claire Riffard, équipe francophone, Institut des textes et manuscrits modernes (CNRS-ENS) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle).
Consulté le 23/04/2024 sur la plate-forme EMAN :
<https://eman-archives.org/francophone/items/show/2031>

Description & analyse

AnalyseRabearivelo, naturellement, se fait l'écho de toutes les manifestations artistiques de Tananarive et ses environs. Si peu nombreuses qu'elles fussent, il les suit d'autant plus près afin, justement, d'apporter les critiques nécessaires à une véritable "vie intellectuelle". Il s'attache donc à publier ses critiques, toujours constructives au point d'être professoral, jouant là son rôle de chef d'école et d'intellectuel Hova.

Auteur de l'analyseJar Luce, Xavier (23-07-2015)

Éditeur(s) de la ficheResztak, Karolina

RévisionJar Luce, Xavier (23-07-2015)

Informations générales

LangueMalgache

Cote

- NUM PRO REV FB 3e salon
- RV.FB33

Nature du documentRevue *Ny Fandrosoam-baovao* (revue littéraire, d'arts et d'informations), de janvier 1933, numéro spécial.

Collation1 (f.) ; 280 x 388 (mm)

État général du documentBon

Localisation du documentFonds Rabearivelo,
Institut Français,

14 avenue de l'Indépendance,
101 Antananarivo
Madagascar

Présentation

Date [1933-01](#)

Genre Presse (Article rédigé par l'auteur)

Mentions légales Consultable sur internet. Copie et impression interdites.

Consultation possible de l'original à l'Institut Français d'Antananarivo.

Contact : brakotomanga@gmail.com

Éditeur de la fiche Claire Riffard, équipe francophone, Institut des textes et manuscrits modernes (CNRS-ENS) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle)

Notice créée par [Richard Walter](#) Notice créée le 16/12/2014 Dernière modification le 01/09/2022

Troisième Salon de Madagascar

MONSIEUR LE GOUVERNEUR GÉNÉRAL CAYLA

Commandeur de la Légion d'Honneur
izay namorona ny Salon de Madagascar
ary hotsarovana lalandava eo amin' ny

Isan' ny tombondahin' ny zanak' Antaninarivo lehibe indrindra ny fahazoan' mijery na mihaino, alohan' ny olona rehetra eto amin' ny Nosy, ny zavabaovao tsv anononana mitranga eto saiky isan' andro vaky. Mbola misy tombontsoan' iray misongadina lavitra noho izany aza dia ity : ny sasan' amin' ireny zavabaovao ireny dia *azy samy irery*, satria izy iha' no mahita na mandre azy fa tsv averina na havaozina an' amin' ny toeran-kafa intsony izany rehefa vita eto.

Irav amin' ireny ity fampisehoana isan-taona mitondra anarana hoe *Salon de Madagascar* ity.

Fanitelon' ny nikarakaran' ny Fanjakana azy teto amin' ny renivohitra tamin' ito, satria tamin' ny taona 1931 no nitokanana ny voalohany tao Ambohidahy, izay re laza hatra ny an-dafin' ny ranomasina, ary isan' ny nisintona ny fon' ny tany indrindra hibanjina an' i Madagascar - zandriny ara-taona, nefa mba efa misy mahavita zavatra soa iha'.

Nampirisika fatratra ny tanora teto koa ny fampisehoana voalohan' ny. Hitany niaraka tamin' izay fa « terak' ombv fahavaratra » ny fahaizana, ka « sady lalao no harena ». Koa tamin' ny taona 1932 (mbola tao Ambohidahy iha' indray koa) dia hita nitombo mihitsy na ny isan' ny mpampiseho na ny hasoan' ny natranga.

Mbola tadidinav eto, ary inoanav fa tsv ho hainav hadinoina mihitsy ny hagaganav sy ny hafalianav nahita ny fitantarana lavalava iray nataonay momba azy tao amin' ny *Cahiers du Sud (Marseille)* nifandrombahan-gazety maro hafa hatrany Amerika. Profo iray azy tsapaina

ka saika tratra afara iha' izy teo am-pihaviana.

Rasolomanitra kosa dia nioha-tena mihitsy tamin' ito. Toa hita andro aman' alina ny fandrosoany miditra ao anatin' ny fon' ny zavaboahary, ary toa haing aseho hatramin' ny fitepotepon' ny hazo adoladolan' ny rivotra na ilentehan' ny hazavana farany efa kinen-dan' ny aizina.

Tsy dia lavitra azy loatra -- tsy manara-dia azy anefa, fa miezaka ho azy kosa -- io Andriamampianina sy ny karazan-tsarin' samihafa : solika, vovoka, rano. (Raha tsy nihonaka teo am-pikarakarana azy farany aza ny fotaka novolavolainy, dia ho niseho tamin' ito koa ny sari-tanimanga voalohany indrindra vita sary ara-tarehy sy ara-bika).

Dia ireo koa Rasamisazanany sy Andrimampita - anara-baovao iha' eto amin' ny Salon, nefa kosa efa nankafizin' ny maro hatramin' ilay fampisehoana manokana nataony teny Faravohitra tatsy ho atsy.

Io koa Louis Rajohnson, fanampo tanteraka.

Ity koa — iniana lazaina farany, « atao fara-vava » noho izy zokiny amin' ny tanora no sady efa niofana tany am-pitan-drano — Razana-Maniraka.

Ireo sy zatovo vitsivitsy namany no tena voninahitra sy hery ary tohan' ny tonon-taona tamin' ito.

Na atao indray mandinika na jereana tsirairay ny asan' ireo, dia hita miharihary fa samy efa nandao ny « fomba tranainy » izy rehetra, ary tsy misy mandany andro « manisa ny ravin' ny hazo na ny voam-pasika » hatao amin' ny sariny intseny.....

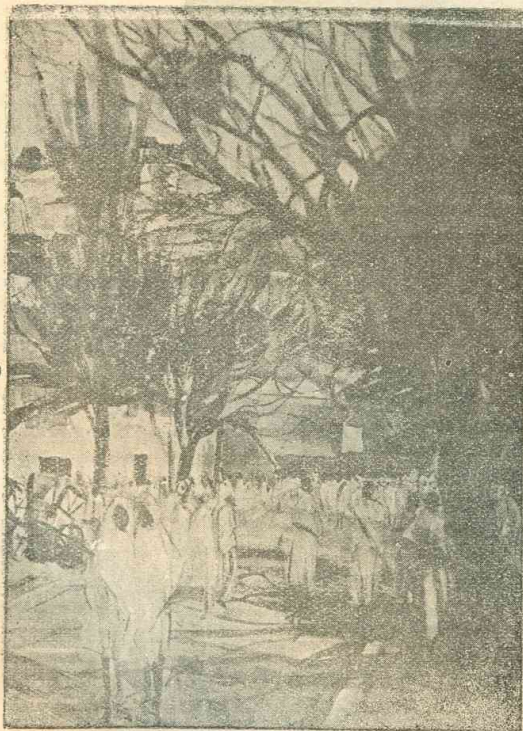
Tena zanaky ny androny izy — dia

MONSIEUR LE GOUVERNEUR GÉNÉRAL CAYLA

Commandeur de la Légion d'Honneur

izay namorona ny Salon de Madagascar ary hotsarovana lalandava eo amin' ny pejy volamenan' ny Tantaran' ny Fampandrosoana ny Arts eto Madagascar.

SARY NATAON' ANDRIAMATO RASOLOMANITRA

min' ny taona 1932 (mbola tao Ambohidahy ihany indrany koa) dia hita nitombo mihitsy na ny isan' ny mpampiseho na ny hasoan' ny natranga.

Mbola tadidina eto, arvin' an' ny fa tsy ho hainy hadinoina mihitsy ny hagasana ny hafaliana naita ny fitantarana lavalava iray nataon' ny momba azy tao amin' ny *Cahiers du Sud (Marseille)* nifandrobahan-gazety maro hafa hatrany Amerika. Profa iray azo tsapaina izany fa talanjona ny tany rehetra tany nandre fa mitsiry ary tsara firobona aty amin' ny nosy manirery aty ny fitiavana saritanana.

Iray tamin' ireo notondroina ho fanantenan' ny aty i Florine Ravololomanga. Iray tamin' ireny koa Robert Rasolomanitra sy Lucien Andriamampianina. Nisy hafa koa, dia ilay Rabemanantsoa avy any Ambositra, izay tsy nandefa afa-tsy lokorano iray -- nefa ampy hampiroborobo fanantenana.

Ny efa fantatr' olona teto amintsika -- toan-dRazana -- tamin' iny taona iny, dia tsy teto an-tanàna, fa mpampiseho tany Paris.

Iray monja no nanao afon' angatra tamin' ireny voatondronay ireny, ka niserana sy nampanjambena fotsiny dia tsy niseho intsony -- dia ilay any Ambositra. Ny hafa rehetra kosa -- arv ahazoa-mirehareha ny filazana azy etoana -- dia samy nitranga avokoa indrany, arv nitombo famiratahana aza! Ny lazaina amin' izany, dia i Florine sy Robert arv Lucien.

Ny amin' ny voalohan' aloha dia omban' tanteraka ilay hevitr' olona momba azy niseho tao amin' ny gazetv Tribune tato ho ato, nilaza fa tena fidera tokoa ity zazavany ity -- ary vao mainka ho fidera lavitra noho izany raha mety mamitimpitina kokoa ny zavatra asehon' amin' ny lokoranony, fa tsy mampihahaka azy foana.

Notamoraingy loatra, raha lazaina tsotra, ny fiezahany tamin' ity, hany

raka.

Ireo sy zatovo vitsivitsy namany no tena voninahitra sy hery ary tohan' ny tonon-taona tamin' ity.

Na atao indray mandinika na jarena tsirairay ny asan' ireo, dia hita miharihary fa samy efa nandao ny « fomba tranainy » izy rehetra, ary tsy misy mandany andro « manisa ny ravin' ny hazo na ny voam-pasika » hatao amin' ny sariny intsony....

Tena zanaky ny androny izy -- dia ny androntsika tsy afaon' ny dia miadana na ny hazakazaka am-pilanjana intsony, fa efa tsy mionona raha tsy entin' ny otomobilina na ny lalamby miriotra mafy.

Dia voavaly tsirairay sady mbola holazaina fohy eto ary ireo fanontaniana arahin' esotra re matetika manao hoe: « Izao ve no sary tsara? » Tsy ambangomban-javatra fotsiny ve itony asehon' itony?

Asa na inona na inona ary na ahoana na ahoana no fiheveran' ny maro ny saritanana... Angamba ampifangaroiny sady ampifandisoiny izy ny sary fotografi!

Lohateny tsy mitovy anefa izany, ary raha mifampisalovana izy ireo, moa va mbola samy hanana hanitra ho azy ny sakamalao sy ny havoza!

Ny iray -- ny sary fotografi -- ilàna fitoviana fotografi, na tareha aman-toetra araka ny marina tsy manam-piovana.

Ny iray kosa -- ny sary tanana -- tsy ilàna afa-tsy fampahatsiarovana fotsiny, ny tarehy aman-toetra araka ny nahitan' azy indray miseran' ny monja. Manampy an' izany, ary mampitombo ny hasoany fatratra, ny fomba fampiseho azy sy ny fampananana azy endrika manaitra.

Mety ho azo lavina an-kitematema-ka izany foto-kevitra izany, raha ny sary tanana vitan' ireo ngezalaho taloha no topaza-maso maika... « Tena mitovy fotografi ireny sary ireny! » hoy isika. « Angamba, hoy kosa ny famakafakana; nefa aoka hotsaroana fa tamin' ny andro tsy mbola nisy

fotografy tamin' izany ka tena nilaina ny toy ireny ! Fa jereo kosa hatramin' izay ! »

Ary raha ny tantara marina indray aza no dinihina, dia hita miharibary fa tsy vao *hatramin' izay iha-*ny akory ny sary tanana no tena nifanavitra tamin' ny *marina tsy manampioan' ny zava-boahary*, fa efa hatramin' ny fahagola mihitsy izy no tsy nikendry hitahiry afa-tsy ireny hita-ny indray miserana monja eo anatrehany.

Novany aza matetika izany hitany indray miserana izany, ka nomeny aina sy tarehy vaovao rofenjainy hatrany anaty fanahiny ary nidinany hatrao anaty fony : nahazoany zavatra vao vao ho an' ny maso. Toy izany, ohatra, ireo asan' i Le Gréco, mpahay sary nonina tanv Tolède, azo tononina ho raiben' ireo atao hoe « mpanao sarv ankehitriny ». Tov izanv nv an-driv Léonard ... mbamin-driv Raphaël aza.

Tsv sarin' akondro na ampongabendanitra mitovy tsy misy ivoasana amin' ireo voankazo ireo no nataony, ary tsy ho nataony hamitaka ny maso mijery azy izany (*trompe-o'œil*) raha sendra ny borosiny — tsia, fa zavatra mampahatsiahy an' ireny no nasehony ... zavatra misy ny **zavatr'ireny**. (Manan-jara isika Malagasy manana an' io teny maro sy mahery hevitra atao hoe zavatra io !)

Toy izany koa fa raha ohatra ka manao sarim-potokazo mivondrona izv, na ho nandinika an' ireny tsirairay : — izay aina mifafina amin' io zavatra io no ho nokarobiny, dia izay no ho nasehony.

Faly tanteraka izahay mahita fa efa mby ao an-tsain' ny tanora malagasy maro mpanao sary izanv hevitra marina izanv, no sadv efa atombony hotanterahina. Arv vao mainka koa izahav ravo mahita fa isan' ny amporisihin' ireo olo-mahay voalidy hitsara nv asanv izanv « fisokafa-maso » izanv, ka avahanv sv derainv manokana.

Indreo, asisikav amin' itv, sarv telo isan' ny maminav indrindra tamin' nv *3e Salon de Madagascar*. Nv roa amin' izv ireo (Razana : lokosolika ; Rasolomanitra : lokorano) dia novidin' nv Fanjakana arv, raha tsv diso izahav, hapetraka ao Anatirova. Ny irav kosa — lokosolika mampiseho moron-drano tsv hita fara — nataon' Andriamampianina.

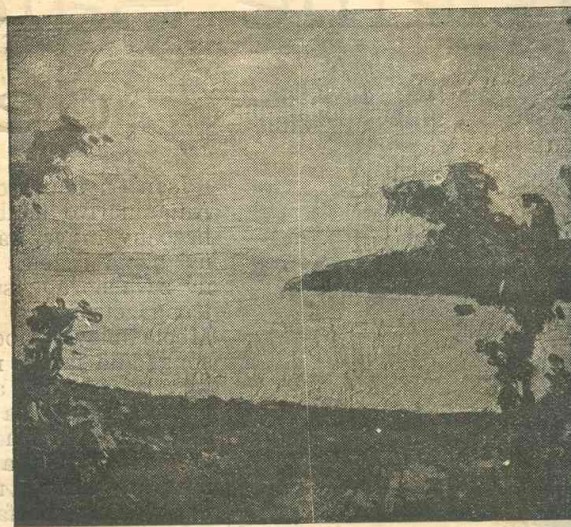
Irina indrindra anefa nv hahatongavan' nv olona rehetra amin' nv fampisehona tov itonv, hahitanv maso izav tsv hain' nv sarv aseho tanteraka.

J.-J. RABEARIVÉLO

T. S. F. (Tohiny)

an' nv namanv tsv hita velivelv raha vao herin-taona monja.

Misy fanatsarana vaovao vao hita ha-

SARY LOKOSOLIKA

NATAON' ANDRIAMATOA ANDRIAMAMPIANINA

SARY LOKOSOLIKA

NATAON' ANDRIAMATOA RAZANA

